

واژه نامه اقتصاد سلامت

تالیف:

آنتونی جی. کالیر

مترجمین:

دکتر فرید عبادی فردآذر

استاد و عضو قطب علمی آموزشی مدیریت و اقتصاد سلامت، دانشگاه علوم پزشکی ایران

محمدحسین غفوری

کارشناس ارشد اقتصاد بهداشت

دکتر عزیز رضاپور

استادیار و عضو قطب علمی آموزشی مدیریت و اقتصاد سلامت، دانشگاه علوم پزشکی ایران

مژگان فردید

دانشجوی دکتری سیاستگذاری سلامت

سرشناسه

کالیر، آنتونی ج. - ۱۹۴۲ - م.

(Culyer, A. J. (Anthony J

عنوان و نام پدیدآور

واژه‌نامه اقتصاد سلامت / نویسنده آنتونی جی. کالیر؛ مترجمین عزیز رضاپور... [و دیگران].

مشخصات نشر

تهران: عبادی‌فر، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری

۳۱۴ ص:، مصور، نمودار.

شابک

۹۷۸-۹۶۴-۸۱۴۷-۵۹-۹

وضعیت فهرست نویسی

فبا

یادداشت

عنوان اصلی: The dictionary of health economics, 3rd ed. 2014.

یادداشت

مترجمین عزیز رضاپور، فرید عبادی‌فردآذر، مژگان فرید، محمدحسین غفوری..

موضوع

اقتصاد پزشکی -- واژه‌نامه‌ها -- انگلیسی

موضوع

زبان انگلیسی -- واژه‌نامه‌ها -- فارسی

شناسه افزوده

رضاپور، عزیز، ۱۳۵۷ -- مترجم

رده بندی کنگره

۱۳۹۳ ۲۵۳۱/۴۱۰RA

رده بندی دیویی

۳۶۲/۱۰۳

شماره کتابشناسی ملی

۳۵۸۷۷۳۱

تاریخ درخواست

۱۳۹۳/۰۶/۰۴

تاریخ پاسخگویی

کد پیگیری

۲۵۸۶۴۲۶

کلیه حقوق مادی و معنوی این شماره از کتاب متعلق به مرکز تحقیقات علوم مدیریت و اقتصاد سلامت می باشد.

واژه نامه اقتصاد سلامت	
○ مترجمین: دکتر عزیز رضاپور و همکاران	○ تاریخ نشر: ۱۳۹۳
○ نوبت چاپ: اول	○ تیراژ: ۵۰۰ نسخه
○ ناشر: عبادی فر	○ قیمت: ۲۵۰۰۰۰ ریال
○ آدرس و تلفن: تهران، خ ولیعصر (عج)، بالاتر از میدان ونک، خ شهید باسمی، دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، مرکز تحقیقات علوم مدیریت و اقتصاد سلامت دانشگاه علوم پزشکی ایران	
شابک: 978-964-8147-59-9	
021-88671615	

مقدمه نویسنده

علم به دو گونه است. یا یک موضوع را خودمان می دانیم، یا می دانیم از کجا بایستی در مورد آن اطلاعات کسب کنیم. کتاب حاضر صورت دومی از این دو گونه علم را به خدمت گرفته است. کتابی که گمان می دارم خواننده باید قادر باشد بارها و بارها خود را در آن غوطه ور سازد. امیدوارم آن چیز دیگر که معمولاً با دانش اشتباه گرفته می شود نیز، با این کتاب به خدمت گرفته شود: فهمیدن. اگر تمایل یک نفر برانگیخته شود، که امیدوارم این اتفاق بیافتد، کوله باری از متون مختلف وجود دارد که می توانند مسیرهای اصلی علم و طعم شیرین دانش را برای ما به ارمغان بیاورند. یک فرهنگ لغت هیچ گاه نمی تواند با آن‌ها رقابت نماید. امید اصلی من این است که این فرهنگ لغت در تنگنای زمانی به باری خواننده بشتابد (خواه اقتصاددانی باشد که در ابتدای راه قرار دارد و یا خواه فردی باشد که می خواهد بداند اقتصاددانان به چه چیز می اندیشند)، کسی که قصد دارد عنوانی را به یاد بیاورد یا کسی که می خواهد مقدمه ای سریع و ساده در مورد آن موضوع داشته باشد.

اقتصاددانان سلامت، بیش از سایر اقتصاددانان، درگیر همکاری با دیگر متخصصان در سایر رشته‌ها (نه فقط متخصصان علوم اجتماعی)، همچنین سیاست گذران، مخصوصاً در زمینه ارزیابی فناوری های سلامت، می باشند. از این روی امید دارم کتاب حاضر برای این گروه "سایرین" نیز مفید باشد. چند رشته ای بودن و چند تخصصی بودن نیز یکی از اصولی است که پیامد مساله مذکور بوده و در کتاب حاضر از آن استفاده شده است: اینجانب سعی نمودم تعاریف بسیاری را، مخصوصاً در زمینه آمار، اپیدمیولوژی و پزشکی که به موارد موجود مرتبط می شد، به تعاریف اضافه نمایم که امید دارم برای اقتصاددانان سلامت مباحثی مفید داشته باشد، البته بدون جسارت به "سایرین" که قرار است از این کتاب استفاده کنند.

تمام موارد فوق، موجب به وجود آمدن یک اصلی به شدت دوگانه می شود: خود را محدود به این کرده بودم که موارد مهم تعاریف را به صورتی آشکار بیان نمایم در حالی که در مورد سایر رشته‌ها نیز قضاوت نمایم و این دو را به گونه ای با مسائل اقتصاد سلامت در هم بیامیزم که این طرز عمل و توضیحات به گونه ای منطقی و توجیه پذیر باشد. همچنین مفاهیم و تفسیرهای واژه های غیر اقتصادی در زمینه های چند رشته ای (چه واژه های بین رشته ای، چه فرارشته ای و چه میان رشته ای، که خواننده آنها را در دیکشنری پیدا نخواهد کرد) بین معلمین/محققین که دارای تخصص های علمی تک بعدی می باشند، برای هر طرف از این همکاری می تواند ابزاری مفید (هرچند ناکامل) جهت ایجاد فهم و درک از روش ها و اصول طرف مقابل باشد. ما اقتصاد دانان قطعاً به چنین کمکی نیاز داریم، و من سعی نمودم تا آن را بدون تعدی به مفاهیم مربوط به سایر تخصص ها، ارائه نمایم.

کتاب حاضر یک واژه نامه عمومی اقتصادی نیست، به همین علت بایستی لغات اقتصادی که به ندرت توسط اقتصاددانان سلامت استفاده می شود را حذف نمودم. به عنوان مثال، لغات تخصصی مرتبط با اقتصاد کلان به ندرت در کتاب حاضر به چشم می خورد. مرزهای کلامی اقتصاد سلامت یکی از چهار موضوعی است که بیش از هر ملاک دیگری به آن‌ها توجه نموده ام. بایستی عنوان نمایم که در مورد کنار گذاشتن واژه‌ها بسیار دقیق و سخت گیر بوده ام و در مورد اضافه کردن واژه‌ها به کتاب بسیار انعطاف پذیر نشان داده ام.

مساله دومی که اینجانب نسبت به آن بسیار توجه داشته ام این است که لغت نامه حاضر بایستی شامل نام ها و زندگی نامه‌های اقتصاددانان برجسته بخش سلامت باشد. من در طول کتاب مجبور بودم نام افراد را تنها زمانی وارد نمایم که به قسمتی از واژه یا تیتیر

الصاق شده بود (مانند بهینه پارتو یا نوموگرام آلتمن^۱) یا زمانی که یک اسم به صورت صفتی معمول درآمد بود، مانند راولشن^۲ (البته هیچ کدام از این مثال ها اقتصاد دان سلامت نیستند). تنها در این موارد بوده که بنده بعضی از اطلاعات کتابخانه ای (و همچنین بعضی از اطلاعات زندگی نامه ای) را ارائه داده ام. این یک قاعده محکم است و مزایای اضافی نیز دارد. بنابراین کنت ارو^۳ (البته نه به خاطر کمک های علمی اش به اقتصاد سلامت) و آلان ویلیامز^۴ (البته بیشتر به خاطر جدول اتحاد و نمودارش تا بخاطر سال های زندگی تعدیل یافته بر حسب کیفیت^۵ و دوره های تصدی منصفانه^۶ و یا ...) در کتاب وجود دارد. البته به نام افراد دیگری همانند:

Angus Deaton, Mike Drummond, Bob Evans, Martin Feldstein, Richard Frank, Victor Fuchs, Mike Grossman, Bengt Jonsson, Emmett Keeler, Herb Klarman, Harold Luft, Will Manning, Tom McGuire, Gavin Mooney, Joe Newhouse, Mark Pauly, Charles Phelps, Frans Rutten, Frank Sloan, Greg Stoddart, George Torrance, Burt Weisbrod

و بسیاری دیگر از کسانی که نقش کلیدی در شکل دهی رشته اقتصاد سلامت داشته اند؛ به صورت ضمنی اشاره شده است. بسیاری از آنها هم شان با این واژه رشد می کنند اما بی نام. درست مانند بزرگان علوم پایه، بسیاری از آنها خوشبختانه هنوز در میان ما هستند و به ما همکاری می کنند و ما بر شانه های علمی و استوار آنها تکیه داده ایم:

Armen Alchian, Gary Becker, James Buchanan, Milton Friedman, Peter Hammond, John Harsanyi, Werner Hildenbrand, Daniel Kahneman, Ian Little, Paul Samuelson, Reinhard Selten, Amartya Sen, Vernon Smith, Joseph Stiglitz and Vivian Walsh

جهت ارائه لیستی از مثال هایی برای فهم بیشتر مشکل این بود که: یک نفر در هنگام مطالعه کتاب کجاها توقف می کند، به چه میزان افراد در علم روان شناسی و سایر رشته های مختلف پراکنده شده اند، و اینکه چقدر افراد از لغزش و اشتباه اجتناب می کنند؟ به همین دلیل قبل از مبادرت به این کار، به آن خاتمه دادم. تنها استثنائی که در آن اجازه دادم این اتفاق بیافتد مورد لیونل رابینز^۷ بود، آن هم به خاطر تعریف مشهورش از اقتصاد، زیرا که او یک اقتصاد دان سلامت نبود و اینکه او دیگر در قید حیات نیست.

مساله مهم دیگر شمول یا عدم شمول نام سازمان ها در کتاب بود. اینجانب تا حد امکان سازمان های رسمی که استفاده کنندگان یا دارندگان اعضای قابل توجهی از اقتصاددانان سلامت بوده اند، و همچنین این اساتید و متخصصان اقتصاد سلامت را که عضویت در سازمان های مذکور داشته اند، تا جایی که در توانم بوده است و شناسایی نموده ام، در کتاب حاضر نام برده ام. البته اسمی از گروه های پژوهشی دانشگاهی یا وابسته به هر جای دیگری و همچنین دیارتمان های دولتی و وزارت خانه که بسیاری از آنها دارای متخصصین اقتصاد سلامت می باشند، برده نشده است.

مساله چهارم در این کتاب که مورد توجه من بود؛ در مورد منابع می باشد: کدام ها بایستی آورده می شد و کدام ها نبایستی آورده می شد. من بسیار مراقب این موضوع بودم که در طول کتاب تنها از کارهایی نام ببرم که اصل سرتیتر یا واژه در آنها یافت می شود. ارائه منبع برای تمام مفاد موجود در موضوع ها؛ خواه در مورد موضوعات اقتصاد سلامت و خواه در مورد "سایر" موضوع ها تلاشی مضاعف

¹. Altman

². Rawlsian

³. Kenneth Arrow

⁴. Alan Williams

⁵. QALY

⁶. fair innings

⁷. Lionel Robbins

و بسیار زیاد را لازم داشت و همچنین نتیجه ای جز بلااستفاده ماندن و منسوخ شدن زود هنگام نداشت. البته این موضوع خواسته ای است که بایستی در اولین فرصت ممکن به آن پاسخ داده شود.

همچنین واژه های منسوخ و غیر معمول را در کتاب لحاظ ننموده ام؛ به غیر از مواردی که به این نتیجه رسیدم این واژه ها هنوز دارای اعتبار و ارزش می باشند (برای مثال واژه 'value in use') و آنهایی را که به نظر می رسد کم کم در حال منسوخ شدن می باشند، کنار گذاشتم تا سرنوشتشان مشخص شود.

در بسیاری از موارد نیز به خوبی گام را فراتر از معنای واژه گذاشته ام، مخصوصا مواقعی که یک واژه یکی از مفاهیم بسیار اساسی اقتصاد سلامت بوده است، آنهایی که در موردشان سوء برداشت های فراوان وجود دارد و بایستی به درستی عنوان شوند، یا آنهایی که حس می شد بایستی دلایل اهمیت آنها به خوبی مشخص شود. امید دارم این مباحث کوتاه خواننده را در مسیر درست قرار دهد. البته این مطالب به همراه متن های اضافه نیستند، زیرا که یک لغت نامه یک متن علمی اصیل نیست و بایستی بدین صورت نیز به آن نگریسته شود.

برای ثبت نظریات به هیچ وجه شک و تردید نداشته ام و هر جا مناسب بوده اشاره ای به آنها شده است. نیازی به گفتن نیست که ایده از خودم می باشد و هیچ گونه اشاره ضمنی نشده است که این نظریات به صورت گسترده بین اقتصاددانان سلامت به اشتراک گذاشته شده است. امید دارم تمام نظریاتی که صراحتا عنوان شده اند و آنها که به صورت ضمنی باقی گذاشته شده اند، جستجوهای علمی را ساده نماید حتی اگر آن را واضح تر نمی سازد. یک فرهنگ لغت بایستی کاملا جدی و خشک به نظر برسد.

من در طول کتاب سعی نمودم تا زبان لغت نامه جامع و فراگیر باشد. بجای استفاده مکرر و خسته کننده از آواهایی همانند: 'he or she' و 'him or her' و 'him or her' از آواهای دیگری همچون 'them', 'they' و 'their' استفاده نموده ام. (یا بجای 'she or he', 'her or him' و 'hers or his').

ساموئل جانسون^۸ یک لغت نامه نویس (نویسنده دیکشنری) را به خوبی تعریف نموده است؛ فردی ضرر زحمت کش که وقت خود را صرف نگارش ریشه و جزئیات معنای لغت ها می نماید. واژه قابل تامل در این تعریف برای من "بی ضرر" می باشد و مطمئن نیستم که نگارنده از روی صداقت این واژه را بیان نموده باشد. لغت نامه نویس های واقعی قدرت گیج کردن، گمراه کردن و خشمگین کردن خوانندگان خود را دارند و همه این موارد به نظر بسیار مضر می باشد. امید دارم ضررهای من کم باشند. البته ضرر من به دلیل اجتناب کردن از هر گونه تلاش ساختار یافته در راستای ریشه یابی و تاریخ شناسی لغات، کاهش می یابد.

بدون شک لغت نامه حاضر دارای اشتباهاتی نیز می باشد. در همین مجال از همه عذرخواهی می نمایم. از شنیدن نرات کسانی که سعی دارند اشتباهات را تصحیح نمایند، بسیار خرسند خواهم شد. توضیح من در مورد خطا دوباره از جانسون و بر طبق گفته باسول^۹ می باشد؛ وقتی که در مورد اشتباه او که معنای واژه *pastern* را غلط بیان کرده بود؛ از او سوال شد، اینگونه جواب داد: جهل، بانو، جهل خالص. امید دارم قسمت عمده جهل خود را پنهان نموده باشم. خصوصا امید وارم، لغت نامه حاضر هر چقدر هم که دارای کم و کاستی هست، محققین این ارزش را برایش قائل شوند تا کمی از وقتشان را صرف آن نموده و اینجانب را در راستای بهتر نمودن این نوشتار در چاپ های بعدی راهنمایی کنند.

^۸ Samuel Johnson

^۹ Boswell